

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/224169,Jerzy-Bajan-tworca-akrobacji-zespołowej-w-Polsce.html>
27.02.2026, 15:09

Jerzy Bajan – twórca akrobacji zespołowej w Polsce

„Bajan, starszy od pozostałych pilotów o 10-15 lat wykazał, że nie jest tylko pilotem wyczynowym, ale też niezmiernie wartościowym pilotem bojowym. (...) Jerzy Bajan zawsze latał w moim kluczu z numerem 2, jego zadaniem było ochranianie dowódcy. To był mój dowód zaufania do niego”. Takie słowa padły z ust Aleksandra Gabszewicza – dowódcy Dywizjonu 316 na antenie Radia Wolna Europa

27.06

Jerzy Bajan urodził się 4 czerwca 1901 r. we Lwowie. Podczas I wojny światowej wstąpił do formowanego wojska polskiego. Następnie walczył w obronie Lwowa. Podczas wojny polsko-bolszewickiej służył zarówno w kawalerii, jak i w piechocie. Od 20 stycznia 1919 r. służył w 2. Pułku szwoleżerów. Później po zdaniu matury rozpoczął kurs w Szkole Podchorążych Piechoty. Jako podchorąży w 1921 r. zaczął naukę w Oficerskiej Szkole Lotniczej w Grudziądzu. Po jej ukończeniu został pilotem w Pułku Lotniczym w Krakowie.

To wtedy zainteresował się akrobacją lotniczą. Utworzył czteroosobowy zespół akrobacyjny. Zasłynął jako autor figury „Trójka Bajana” - niebezpiecznego manewru trzech połączonych ze sobą samolotów. Idealnie opanował prowadzenie samolotu i z niezwykłą brawurą dokonywał zwycięstw w wielu prestiżowych zawodach lotniczych, m.in. wraz z mechanikiem Gustawem Pokrzywką, wygrał I miejsce w międzynarodowych zawodach samolotów turystycznych Challenge IV, lecąc nowym samolotem RWD-9 „Jan Śniadecki”. Za ten wyczyn został uhonorowany Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

1 sierpnia 1939 r. ppłk. Jerzy Bajan objął dowództwo Szkoły Podchorążych Lotnictwa. 2 września podczas bombardowania miasta przez oddziały niemieckie został ciężko ranny w lewą rękę. Przez niedowład ręki, przez pewien czas pełnił funkcje sztabowe. W 1942 r. skonstruowano dla niego specjalne haczyki, które przymocowane do kończyny, pozwalały mu pilotować samolot. To dzięki temu wynalazkowi Jerzy Bajan podczas II wojny światowej mógł dokonywać szeregu lotów bojowych.

Od 7 kwietnia do 17 października 1941 był pierwszym polskim oficerem łącznikowym w sztabie dowództwa szkolenia lotniczego RAF. Po tragicznej śmierci gen. Władysława Sikorskiego wszedł w skład polskiej komisji badającej przyczyny tej katastrofy. Po zakończeniu wojny pozostał na emigracji w Wlk. Brytanii. Był prezesem Stowarzyszenia Lotników Polskich i autorem listy zestrzeleń, jakich dokonali polscy lotnicy podczas II wojny światowej, znaną następnie jako „lista Bajana”. Ponadto był współorganizatorem Polskiego Klubu Szybowcowego w Lasham.

Jerzy Bajan stał się twórcą akrobacji zespołowej w Polsce. Podczas II wojny światowej wykonał łącznie 28 lotów bojowych i 4 operacyjne, za co odznaczony został dwukrotnie Krzyżem Walecznych. Ponadto odznaczono go Krzyżem Kawalerskim, Medalem Niepodległości, Srebrnym Krzyżem Zasługi, a także szwedzkim Królewskim Orderem Miecza IV klasy, bułgarskim Orderem św. Aleksandra i Orderem Korony Rumuńskiej IV klasy.

Pod koniec życia zmagał się z chorobą Parkinsona. Zmarł 27 czerwca 1967 r. i pochowano go w Northwood Cemetery. Na przestrzeni ostatnich lat w wielu miastach Polski (Warszawie, Wrocławiu, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Gdańsku) możemy spotkać ulice nazwane na jego

cześć.

Opracowanie tekstu: Magdalena Bałdyga

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Lotnictwo

Artykuł

Wojciech Różewski / Główny, sygn. 1-S-1082-2
Jerzy Bajan, porucznik WP, pilot - fotografia sytuacyjna z profilu. NAC, sygn. 1-S-1082-2